

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

PAMPIRI YA 2 (P2)

HLAKOLA/TLHAKUBELE 2011

MEMORANDAMO

MATSHWAO: 70

Memorandamo ona o na le maqephe a 22.

TATAISO HO BATSHWAYI:

- Maamong ao motshwayi a fumanang mohlalabuwa a arabile dipotso tse ngata ho feta palo e behilweng, motshwayi a tshwaye feela karabo ya pele.
- Haeba mohlalobuwa a arabile dipotso ka bone ba tsona dithothokisong tseo a ithutileng tsona ho Karolo ya D (ho Puo ya Tlatsetso ya Pele), motshwayi a tshwaye feela dipotso tse pedi tsa pele.
- Maamong ao mohlalobuwa a nehelaneng ka dikarabo tse pedi, ya pele e fosahetse athe ya bobedi yona e nepahetse, motshwayi a tshwaye karabo ya pele, mme a tlohele e latelang.
- Ha dikarabo di nomorilwe ka tsela e fosahetseng, motshwayi a tshwaye a ipapisitse ka memorandamo.
- Haeba mopeleto o fosahetse hoo o amang moelelo, motshwayi a fosise karabo e jwalo, empa haeba mopeleto o sa ame moelelo, karabo e jwalo e tshwauwe e nepahetse.
- *Mofuta wa potso tse telele* (ya moqoqo): Ha bolelele ba moqoqo bo le ka tlase (kgutshwane) ho palo ya mantswe e behilweng, motshwayi a se behe kotlo hobane mohlalabuwa o se a ntse a ipehile boemong bo bobo. Athe haeba moqoqo o le molelele haholo, motshwayi a tshwaye ho feta moedi wa palo ya mantswe a behilweng ka mantswe a 50 (*mongolo o ngolwang ka ho takalatsa*) mme a se tswele pele ho tshwaya karolo e latelang moo.
- *Mofuta wa dipotso tse kgutshwane*: Haeba mohlalobuwa a sa sebedisa matshwao a puo a supang qotso (di-a-bulwa le-di-a-kwalwa) moo a lokelang ho qotsa, motshwayi a se behe kotlo.

Ha motshwayi a se a badile nehelano ya mohlalobuwa, a abele mohlalobuwa matshwao. Matshwao a ajwa ka ho lekanyetsa nehelano ya mohlalobuwa. Motshwayi o lokela ho sebedisa ruburiki e leqepheng le latelang ho aba matshwao. Tekanyetso e etswa ka ho beha kapa ho bekga mosebetsi (nehelano) wa mohlalobuwa ka ho o beha kgatong e itseng (Kgato ya 1 ho isa ho Kgato ya 7) ruburiking. Kgato e nngwe le e nngwe e na le tlhaloso, mme tlhaloso e itshetlehile makgetheng ana a mabedi e leng, **DIKAHARE le SEBOPEHO LE PUO**. Motshwayi a ele tlhoko hore kgato eo a e kgethileng ha a lekanyetsa, tlhaloso ya yona e lokela ho tsamaelana le mosebetsi (ditaba) wa mohlalobuwa ya lekanyetswang. Matshwao a bontshitswe qetellong ya kgato e nngwe le e nngwe.

Tshebediso ya Puo

Sebopeho, tlhophiso ya mehopolo le nehelano e nang le neletsano e momahaneng e lebisang tlhalohanyong ya sehloho mmoho le puo, setaele le sehlo tse sebedisitsweng ka nepo temeng.

Mohlahlobuwa a abelwe matshwao tjena bakeng sa puo:

- ha mohlahlobuwa a sa hlahisa makgabane/dihlomo/dibetsa ho hang **(0)**, ha a abelwe letshwao ho hang bakeng sa puo.
- ha mohlahlobuwa a hlahisitse sehloho/sebetsa se le seng **(1)** a abelwe letshwao le le leng **(1)** bakeng sa puo.
- ha mohlahlobuwa a hlahisitse dihloho/dibetsa tse pedi **(2)** a abelwe matshwao a mabedi **(2)** bakeng sa puo.
- ha mohlahlobuwa a hlahisitse dihloho/dibetsa tse tharo **(3) kapa ho feta**, a abelwe matshwao a mane **(4)** bakeng sa puo.

Ha mohlahlobuwa a hlahisitse makgabane a fetang a mararo (3) motshwayi a bale karabo kaofela, mme a bontshe ka letshwao (✓) dintlheng karabong yohle moo mohlahlobuwa a fositseng teng motshwayi a bontshe ka letshwao (X).

Dintlha tse tadingwang	Matshwao	Senotlolo
Dikahare	6	Dik. =
Puo	4	P:=

Ho elwe tlhoko hore nehelano e lokela ho hlahiswa sebopehong sa moqoqo, mme sena se bolela hore nehelano e lokela ho ralwa ka tsela ya hore ho be le **selelekela, mmele o bopilweng ka diratswana le qetelo**. Le ha nehelano e radilwe ka tsela ena, moqoqo o tlameha ho hlahiswa ka tsela e supang kgokahano.

Ha motshwayi a se a badile nehelano ya mohlahlobuwa, a abele mohlahlobuwa matshwao. Matshwao a ajwa ka ho lekanyetsa nehelano ya mohlahlobuwa. Motshwayi o lokela ho sebedisa ruburiki e leqepheeng le latelang ho aba matshwao. Tekanyetso e etswa ka ho beha kapa ho bekga mosebetsi (nehelano) wa mohlahlobuwa ka ho o beha kगतong e itseng (kgato ya 1 ho isa kगतong ya 7) ruburiking. Kगतo e nngwe le e nngwe e na le tlhaloso, mme tlhaloso e itshetlehle makgetheng a mabedi e leng dikahare le tshebediso ya puo. Motshwayi a ele tlhoko hore kगतo eo a e kgethileng ha a lekanyetsa, tlhaloso ya yona e lokela ho tsamaellana le mosebetsi (ditaba) wa mohlahlobuwa ya lekanyetswang. Matshwao a bontshitswe qetellong ya kगतo e nngwe le e nngwe. Motshwayi a ele tlhoko hore makgetha ana a mabedi a hokahantswe, mme a lokela ho nkuwa e le ntho e le nngwe (ho ya ka ruburiki) ho lekanyetswa moqoqo wa mohlahlobuwa.

Qetellong ha motshwayi a se a nehelana ka matshwao, a sebedise senotlolo sena se latelang ho bontsha kabo ya hae ya matshwao:

Dintlha tse tadingwang	Matshwao	Senotlolo
Dikahare	25	Dik. =
Sebopeho le Puo	10	S/P =
Matshwao ohle	35	

KAROLO YA A, B LE YA C: RUBRIKI YA HO LEKANYETSA MOFUTA WA POTSO E TELELE (YA MOQOQO) PALENG LE TSHWANTSHISONG – PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato ya 7 E babatsehang	Kgato ya 6 Phihlello e kgabane	Kgato ya 5 Phihlello e ntle	Kgato ya 4 Phihlello e mahareng	Kgato ya 3 Phihlello e foofo	Kgato ya 2 Karolwana feela	Kgato ya 1 Ha ho phihlello
	80% – 100%	70% – 79%	60% – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
DIKAHARE: - Kutlwisiso ya potso/ sehlooho; botebo ba tshekatsheko ya taba (sehlooho), le kutlwisiso e tebileng ya sengolwa.	- Sehlooho se hlahoswa ka botebo, dintlha tsohle di utullotswe ka botlalo. - Tshekatsheko ke e babatsehang: o tshehetsa ditaba tsa hae ka dintlha tsa mefuta e fapaneng ho tswa bukeng. - Tshekatsheko ya hae e paka kutlwisiso e tebileng ya potso le ya mofuta ona wa sengolwa.	- Sehlooho se hlahoswa ka bokgabane, dintlha tsohle di utullotswe ka tekano. - Tshekatsheko e hlahisitswe ka botlalo; o nehelana ka dintlha tsa mefuta e fapaneng, mme di tshehetswa ho tswa bukeng. - Tshekatsheko ya hae e paka le ho supa kutlwisiso e kgabane ya potso le ya mofuta ona wa sengolwa.	- Sehlooho se hlahoswa ka tsela e supang kutlwisiso, mme dintlha di utullotswe hantle. - Tshekatsheko e hlahisitswe ka tsela e batlang e anetse; empa tse ding tsa dintlha di haellwa ke sefutho se hlokehang bakeng sa ho matlafatsa moelelo. - Tshekatsheko ya hae e na le bopaki bo itseng bo supang kutlwisiso ya potso le ya mofuta ona wa sengolwa.	- Sehlooho se hlahositswe ka tsela e kgotsofatsang le ha e se dintlha tsohle tse utullotsweng ka botlalo. - Tshekatsheko e hlahisitswe ka tsela e batlang e kgotsofatsa; mona le mane ho hlahisitswe dintlha tse ntle bakeng sa ho matlafatsa moelelo. - Dintlha boholo di tshohleditswe le ha bopaki e se bo kgodisang hakaalo ka nako tsohle; ho bonahala a na le kutlwisiso ya motheo ya sengolwa sena.	- Ho etswa boiteko bo mahareng ba ho hlahosa sehlooho; dikarabo tsa hae ke tse tlwaelehileng feela. - Tshekatsheko e supa kutlwisiso e haellang ya potso; ditaba tsa hae ha di kgodise hakaalo; tshehetso ke e seng kae feela ho tswa sengolweng. - Tshekatsheko ya hae e na le bopaki bo supang a se na kutlwisiso ya motheo ya mofuta ona wa sengolwa mmoho le ya potso.	- Sehlooho se hlahoswa ka tsela e bontshang kutlwisiso e fokolang haholo. - Tshekatsheko e na le kgaello e kgolo; dibakeng tse ding ho na le phetapheto ya dintlha ha tse ding di tswile lekoteng. - Tshekatsheko e bontsha kutlwisiso e sa tebang; mme nqa tse ding ho na le ditlhaloso tse fosahetseng.	- Karabo ya hae e tsamaelana hanyane le potso, le ha di sa utlwisisehe kapa di tswile lekoteng. - Tshekatsheko e supa boiteko bo fokolang ba ho araba potso. Dintlha tse seng kae tse nepahetseng ha di a tshehetswa ho tswa sengolweng. - Ho entswe boiteko bo fokolang ba ho araba potso. Tse ding tse mma-lwa tse nepahetseng ha di a tshehetswa ho tswa sengolweng.
MATSHWAO A 25	20 – 25	17½ – 19½	15 – 17	12½ – 14½	10 – 12	7½ – 9½	0 – 7

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato ya 7 E babatsehang	Kgato ya 6 Pihlello e kgabane	Kgato ya 5 Pihlello e ntle	Kgato ya 4 Pihlello e mahareng	Kgato ya 3 Pihlello e fofo	Kgato ya 2 Karolwana feela	Kgato ya 1 Ha ho pihlello
	80% – 100%	70% – 79%	60% – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
<p>SEBOPEHO LE PUO: - Sebopoho, tlhophiso ya mehopollo le nehelano e nang le neheletsano e momohaneng e lebisang tlhalohanyong ya sehlooho mmoho le puo, setaele le sehalo tse sebedisitswen g temeng.</p>	<p>- Sebopoho se totobatsa kgokahano e babatsehang; tsela eo a tshetlehang dintlha ka yona e paka kutlwisiso e tebileng ya sehlooho. - Selekela le qetelo di bopilwe ka tsela e babatsehang; ditaba di bopilwe ka bohlale mme di lebisisa tlhahisong ya moelelo o toma mme o kgodisang. - Tshebediso ya puo, sehalo le setaele di sutsitse, mme di phehisa tlhahisong ya moelelo o nepahetseng.</p>	<p>- Sebopoho sa moqoqo ke se setle; selelekela le qetelo di hlahisitswe ka bokgabane, mme di paka kutlwisiso e anetseng. - Tshekatsheko ke e hlahisitsweng ka bokgabane, mme e tshhetswa ka mabaka a utlwalang ho tswa sengolweng se botsitsweng. - Tshebediso ya puo, sehalo le setaele di loketse sepheo, mme di phehitisitse tlhahisong ya nehelano e ntle.</p>	<p>- Sebopoho sa moqoqo se a utlwisisa; dintlha tsa hae di a dumellana. Mo-mahano e hlahella selelekeng, qetelong le dite-maneng tse itseng. - Tshekatsheko e hlahisitswe ka tsela e ntle, mme dintlha tsa hae di hlahisitswe ka tsela e utlwisisahang ho tswa sengolweng se botsitsweng. - Tshebediso ya puo, sehalo le setaele boholo di hlahella nehelanong mme di sebedisitswe ka tsela e nepahetseng.</p>	<p>- Ho na le bopaki bo seng bokae bo supang hore sebopoho sa moqoqo se latetswe ka tshwanelo; Boholo popeho ya ditemana e nepahetse. - Tshekatsheko ya hae e hlahisa kgaello e totobetseng sebopohong sa moqoqo; ho bonahala tlhalohanyo le kgokahano di haella haholo moqoqong wa hae. - Ho hlahella dipohoso tse seng kae tsa puo, athe sehalo le setaele di batla di nepahetse. O haellwa ke tlhalohanyo le kgokahano.</p>	<p>- Sebopoho se bontsha dipohoso tse entsweng moralong; nehelano ya dintlha ha e utlwalahale, ha e bope tlhalohanyo. Diratswana di fosahetse. - Tshekatsheko ya hae e hlahiswa ka tsela e supang kgaello, mme dintlha tsa hae ha di a behwa ka tatlano e lebisang popong ya tlhalohanyo e phethahetseng. - Dipohoso tsa puo di bonahala ka bongata. Tshebediso ya sehalo le setaele ha e a etswa ho tadimilwe maikemisetsa.</p>	<p>- Sebopoho ha se a ralwa ka tshwanelo, mme se nyotobetsa moelelo. Diratswana le tsona ke tse fosahetseng. - Tshekatsheko e hlahiswa ka bofokodi bo boholo. Dintlha di hlahiswa ka tsela e fokolang, mme le ditaba tsa hae ha di na tlhalohanyo ya letho. - Tshebediso ya puo le setaele di hlahella di fosahetse haholo hoo karabo yohle e fosahalang.</p>	<p>- Ha ho bopaki ba letho bo bontshang hore moqoqo o ngotswe ho tadimilwe sebopoho. Ha ho diratswana kapa kgokahano. - Ho boima ho ka bona boiteko bo etswang ba ho araba potso tshekatshekong ya hae. Karabong ya hae o ke ke wa utlwisisa se hlahiswang; ha ho tlhalohanyo ya letho. - Tshebediso ya puo, sehalo le setaele, boholo ba nehelano yohle di hlahella di sebedisitswe ka tsela e fosahetseng haholo.</p>
MATSHWAO A 10	8 – 10	7 – 7½	6 – 6½	5 – 5½	4 – 4½	3 – 3½	0 – 2½

Qetellong ha motshwayi a se a nehelana ka matshwao a sebedise senotlolo sena se latelang ho bontsha kabo ya hae ya matshwao:

KAROLO YA A: PADI/NOBELE

POTSO YA 1: MAHLALE A KOPANE LEKWA – DN Katsie

Selelekela

Mona mohlalobuwa a lelekele ka ho hlalosa kamano pakeng tsa baphetwa bana ba babedi, Mananyetsa le Sekgukguni.

Ka mora ho qhekanyetsana ha bona ka thipa ya lepolanka le manyepa, Mananyetsa le Sekgukguni ba ipopa ngatananngwe, ka sepheo sa ho tshhehetsana boiphedisong ba bona ka ho qhekanyetsa. Ba ne ba hlokometse hore ba a lekana ka bohlahe, le ha Mananyetsa a ne a ntse a nahana hore ke yena ya phahametseng Sekgukguni ka bohlahe. Ba rera ho ya ho Mofumahadi Ramoroko ho ilo mo qhekanyetsa hore ba fumane tjehelete ho yena.

Mmele

Boholo ba ditaba bo hlaha mmeleng. Tharahano le sehlohlolo di tla hlaloswa ka bobatsi karolong ena ya moqoqo.

Tharahano

Ba kgonne ho fumana tjehelete eo ya boqhekanyetsi ho tswa ho mofumahadi wa morena Ramoroko. Ka nako eo, Sekgukguni o ne a ile a iketsa mofu morena Ramoroko, ka hoo o ne a setse lebitleng. Eitse hoba Mananyetsa a fumane tjehelete, a rera ho siya Sekgukguni lebitleng moo. Yaba o ikela ka mokotlana oo wa tjehelete, ka kgopolo ya hore Sekgukguni ha a sa tla hlola a mo fumana, mme ebile a ka nna a shwella moo lebitleng.

Sekgukguni a tswa lebitleng, a batlana le Mananyetsa a ba a fumana mohlala wa hae. A o sala morao ho fihlela a fumana moo a ipatileng. A etsa malebaleba ka dieta tseo a ileng a di reka. Mananyetsa a tjehekela mokotlana ho ya batla mmate wa seeta seo a ileng a se bona pele. A ya batla dieta, eitse ha a kgutla moo, a fumana mokotla o metse maoto. Yaba tjehelete e fihlile jwalo matsohong a Sekgukguni.

Ha Mananyetsa a fumana mokotlana wa tjehelete o se o le siyo, le yena a loha mano a hore o tla o fumana jwang. A mmatla a ba a mo fumana moo a neng a ile le sephumo sa boroko teng, a nanya a nka mokotlana wa tjehelete, le yena a baleha ka wona.

Ha Sekgukguni a tsoha a fumana mokotlana wa tjehelete o le siyo. A ya batlana le Mananyetsa ha habo ha Ramokokwana mme a mo fumana. A etsa malebaleba a ho fumana tjehelete mme a qetella a e fumane. Le ka mora mona re ntse re bona Mananyetsa a sala Sekgukguni morao a ilo batla mokotlana wa tjehelete Pimville.

Sehlohlolo

Bobedi, Mananyetsa le Sekgukguni ba qetella ba kopane ha Sekgukguni e leng Kgauteng Pimville.

Qetelo

Ka mora kopano eo Mananyetsa a re "Jwale wa thaka ntsha hlooho ya tsie re e arolelane" Ka mora moo ba arolelane tjehelete eo ya boqhekanyetsi.

[35]

KAPA

POTSO YA 2: MAHLALE A KOPANE LEKWA – DN Katsie

- 2.1 Sekgukguni √ (1)
- 2.2 Ramokokwana haufi le Koppies √, Foreistata. √ (2)
- 2.3 Hobane ba ne ba le morerong wa ho qhekella mofumahadi. √√ (2)
- 2.4 Mokotleng wa baki. √ (1)
- 2.5 Foreistata Transefala
 • Ke mahaeng. Metse ya makeisheneng.
 • Ho sa ntse ho palangwa dipere. Koloji tse hirwang. (4)
- 2.6 Bobedi ke dirathodi/ba rekisa jwala. √ (1)
- 2.7 - Mananyetsa o ile a fumana mokotla wa tjehelete o metse maoto mme a utlwa bohloko haholo.
 - Mmadieketseng o ile a sulafallwa habohloko hobane monnae o ile a mo lwantshetsa mokotla wa tjehelete o ileng. √√
E le nngwe feela (2)
- 2.8 Terene √ (1)
- 2.9 Letona le ka sehlohoong. √ (1)
- 2.10 Dieketseng √ (1)
- 2.11 2.11.1 B / Diketso tsa bona di a ba senola. √√ (2)
- 2.11.2 Mananyetsa o qhekanyetsa mofumahadi Ramoroko. √√
- KAPA**
- Sekgukguni o qhekanyetsa Mananyetsa
E le nngwe feela. (2)
- 2.12 Mananyetsa le Sekgukguni. √
 Hobane ke bona baphetwa bao pale e itshetlehileng ho bona. √√ (3)
- 2.13 • o se a tshajwa jwaloka ngaka e buang le badimo. √
 • a lokisetswa boroko moo ho ikgethang. √
 • a lokisetswa dijo jwaloka mahosana. √ (3)
- 2.14 O bohlaele, hobane o ne a belaela hore a ka nna a qhekellwa. √√ (2)
- 2.15 E, tumelo ya bona ho dingaka /badimo /bafu e entse hore boMananyetsa ba kgone ho ba qhekella. √√ (2)
- 2.16 Ha e kgolwehe hobane ha ho ka moo motho a ka kenang ka lebitleng a dula nako e telele hakaalo. √√ (2)

- 2.17 O ile a fihla a se a le bohale, a batla ho shapa mosadi le ngwana a bile a se a sa tsotelle letho. ✓ Ha ke dumellane le bona hobane bo senya kgotso ka lapeng. ✓✓

(3)
[35]

KAPA

POTSO YA 3: *BOSWEU BA LEHLWA* – Sello Moroe

Selelekela

Ha re bua ka semelo re ntse re bolela botho, k.h.r seo motho a leng sona. Dipaleng mophetwa a ka shejwa ke babadi ho latela diketso tsa hae le tseo a di buang kapa kamoo a ithalosang kateng, le kamoo baphetwa ba bang ba mmonang kateng. Mongodi le yena a ka hlalosa mophetwa eo a ipopelang yena paleng.

Mmele

Karolo ena e tla jara boholo ba moqoqo wa mohlalobuwa. Dintlha tsohle tsa semelo di lokela ho behwa ka bobatsi mona mmeleng. Ke karolong ena moo mohlalobuwa a lokelang ho qotsa diketsahalo paleng ho tshehetsa dintlha tsa hae.

Semelo sa Hlomi

O na le pelo/o a tiisetsa:

- Hlomi o nkile nako e telele a setse Lerato morao. O entse matsapa a ho roma Puse ho mmuela le Lerato/ho mmuella ho Lerato.
- O fumana pampitshana e ngotsweng hore ke tshwene.
- O ne a tseba hore e tswa ho Tshiu le metswalle ya hae e neng e mo hlekefetsa, e mmita tshwene empa le ha ho le jwale o a thola, ha a ba lwantshe.

O na le kutlwelobohloko:

- Dineo o ne a mo rata a batla eka ba ka ratana. O ile a ba a mo ngolla empa tsohle tseo Dineo a neng a mo romelletse tsona, o ile a di boloka ka woteropong ya hae a sa batle ho mo utlwisahloko.
- O hlolehile ho bolella Dineo hore ha a mmatle hobane o ne a sa batle ho mo utlwisahloko.
- O sitwa ho araba mangolo a tswang ho Dineo.

O a tshepahala:

- Ha a ka a wela lerabeng la Dineo le hoja a ne a ka etsa jwalo.
- Ha a le tseleng e lebang sekolong o kopana le Botjha ya ileng a ba le kgahleho ho yena empa Hlomi a hopolo tshepiso eo a e entseng ho Lerato.
- Ha a lemoha hore ho se ho na le taba e qabanyang pakeng tsa bona, ha a ka a senya nako ho toba Lerato e le ho leka ho fumana tharollo.

O sebete:

- O tsamaya hara mafifi ho lekola metsamao ya Firi.
- O ile a se tshabe ho ikopanya le batswadi ba Lerato ha ho se ho na le bothata pakeng tsa bona.
- Dintwa tsa hae le boTshiu di bontsha hore o ne a e hlanaka moo ho lokelang.

O pelo e ntle:

- Ke ka hoo a neng a sa batle ho utlwisahloko.

O bohlale:

- Ka bohlale o itokisetsa moketjana wa ho keteka dilemo tse 40 sekolo se theilwe.
- Boitokiso boo ba hae bo a atleha mme o kgona ho kgahla Lerato.
- O ne a e na le pelaelo kapa tshenolo ya hore Firi o tsamaela Lerato ka methokgo.
- O sebedisa sehatisamantswe/seletsadikasete ho hatisa seo Firi a neng a se bua le Mmadito. Khasete eo ya mo thusa hore Firi le Mmadito ba tshwarwe mme yena a hape Lerato.
- O ile a fuputsa ka boitshwaro ba Firi malebana le kutlwano ya hae le Lerato.

O a hlompha:

- Titjhere ya hae e mo halefela hampempe ka mabaka a sa utlwahaleng empa jwaloka ngwana ya hlomphang, ha a ka a mo arabisa a mpa a tswela pele ka mosebetsi wa hae.
- O ile a bontsha tlhompho ho batswadi ba Lerato.

Phethelo

Pheletsong, mohlahlobuwa o lokela ho akaretsa ka bokgutshwane seo a se totobaditseng mmeleng wa moqoqo wa hae, malebana le semelo sa Hlomi mmoho le diketsahalo tse pakang semelo seo sa hae.

ELA TLHOKO: Sena ke tataiso feela. Motshwayi a bale karabo ya mohlahlobuwa ka tlhoko mme a abe matshwao ho ya ka ruburiki.

[35]**KAPA****POTSO YA 4: BOSWEU BA LEHLWA – Sello Moroe**

- 4.1 Lerato ✓ (1)
- 4.2 Tshiu ✓ (1)
- 4.3 Sesosa ke Lerato ya neng a tsekwa. ✓✓ (2)
- 4.4 E e bile Hlomi ✓ hobane o qetelletse a nyalane le Lerato. ✓✓ (3)
- 4.5 E, ho ne ho hlokeha e le hore ngwanana kapa yena moshanyana a tle a se ratane le bashanyana/banana ba bangata. (2)
- 4.6 E senola hore ke nako ya mehleng ena moo ditokelo tsa batho di seng di nketswe hodimo/di hlomphuwa/ E senola hore ke nako ya mehleng ena hobane ke nakong ena moo batjha ha ba ratana ba seng ba ya le baratuwa ba bona malapeng a bo bona. (2)
- 4.7 Ke tikoloho ya metsesetoropong, moo bophelo ba teng bo potlakileng. ✓
- Dikolo ke tsa sekwalejwale, bana ba rutwa dithuto tse kang Senyesemane le Dipalo. ✓✓
 - Batswadi ba utlwisisa le ho amohela ditaba tsa bana tsa marato.
 - Hlomi o etela Lerato nako efe kapa efe.
 - Habo Lerato ke ntlong e kgolo ya sekwalejwale.
- Lebaka le le leng feela** (3)

- 4.8 4.8.1 Sesosa e bile hore Lerato o ne a se a tsamaya le Firi a se a sa kgathalle Hlomi. ✓✓ (2)
- 4.8.2
- Hlomi o etsa dipatlisiso ka ha a ne a tseba hore Lerato o a mo rata. ✓✓
 - Firi o ne a tsamaela Lerato ngakeng e bitswang Mmadito. ✓✓
 - Firi le Mmadito ba ya tjhankaneng.
- Tse pedi feela.** (4)
- 4.9
- O sebete✓✓ hobane o ile a ikopanya le batswadi ba Lerato ha ho se ho na le bothata pakeng tsa bona. ✓✓
 - O bohlale hobane o ile a fuputsa ka boitshwaro ba Firi.
 - O na le boikarabelo hobane ha a ka a nyahlatsa Lerato a sa etsa letho ho sireletsa lerato la bona,
 - O a tshepahala hobane mathateng ao ohle, o ile a toba Lerato ho leka ho fumana tharollo.
- E le nngwe feela.** (4)
- 4.10 Mamello e tswala katleho. ✓✓ Hlomi o ile a mamella a qetella a nyetse Lerato/ ✓✓ Dineo ha a ka a fellwa ke tshepo mme a qetella a nyalane le Hlomi. (4)
- 4.11 Ke mohopolo feela. Ho na le batho ba tsotalang mmoho lenyalong. ✓✓ (2)
- 4.12
- Di a kgolweha. Lerato o ile a fetohela Hlomi ka baka la ditlhare tsa Mmadito.
 - Batho ba ya dingakeng tsa setso ha ba na le mathata a itseng bophelelong.
- E le nngwe feela.** (2)
- 4.13 Setswalle sa Lerato le Hlomi se ile sa thefuleha sa senyeha, sa mpefala ho feta✓ ka lebaka la ho fihla ha Firi sekolong sa bona. ✓✓ (3)
- [35]

KAPA

POTSO YA 5: SEHLEKEHLEKE SA DEIDRO – VT Masima

Selelekela

Mona selelekeleng mohlalobuwa o lebelletswe ho hlalosa momahano kapa yona kgokahano ya diketsahalo paleng. O tla boela a nehelana ka tlhaloso e kgutshwane, ya kamoo diketsahalo di ileng tsa hola kateng pele di ka rarahana tsa e ba thatathata. Ka mora mona ebe hona a bontshang kamoo di ileng tsa rarahana kateng.

Tharahano

- Chikano le Paliya ba fihla Bosothonia ka lenyele.
- Chikano o thabela ketelo ya mobishopo Biala Bosothonia hobane o batla ho kopana le yena.
- Ha a utlwisise hore Biala ya belaelwang ka bonokwane le ho ba setho sa Bana ba Phiri, o kopana jwang le Bosothonia.

- Bana ba Phiri ba buisana le monghadi Khumalo, mohlophisi wa koranta ya SETJHABA.
- Ba phatlaetsa dinaha tsa Afrika e Borwa molaetsa o reng:
 - mopresidente Monnafeela o atleeng tsa bona.
 - Thakadi tlhapikepe ya nyutleleha le yona e atleeng tsa bona.
 - Hore bobedi bona bo fumanwe, ba batla ho hlapiswa ka dimilijone tsa Diprotea tse 400.
 - Tjhelete eo yohle ba e batla pele dihora tse 48 di fela.
 - Ho sa beng jwalo, ba tla hlokofofatsa Monnafeela ho fihlela mebuso e inehela kopong ya bona.
 - Ba re hape ba tla qhomisa diqhomane tsa nyutleleha tse ntshitsweng ho Thakadi.
- Kwana ha Katriena Chikano o tshwarwa ke boMphafudi (mahlahana a Bana ba Phiri)
- Tshwarong eo Chikano o teana sefahleho le sefahleho le mobishopo Biala.

Mmele

Karolo e kgolo ya moqoqo wa mohlalobuwa e tla ba mmele. Mona o tla qoqa ka botlalo kamoo diketsahalo di ileng tsa rarahana kateng ho ya fihla sehlohlolong. Sena o tla se etsa a bile a ntse a teha ka mehlala e qotsitsweng pale.

Sehlohlolo

- Tsietsing eo Chikano o fihla a pholoswa ke Paliya hape.
- Mobishopo Biala o ipha dimenyane e le ha a baleha hore Paliya a se ke a mo tshwara.
- Dinaha tsa Afrika e Borwa di tsebisa hore pele di ka nehelana ka tjhelete, Bana ba Phiri ba di fe netefaletso ya ho re:
 - mopresidente Monnafeela o ntse a phela hantle moo a leng teng.
 - tlhapikepe e bitswang thakadi e bolokehile.
 - diqhomane tsa nyutleleha tse ho yona di bolokehile.
- Bana ba Phiri ba phethisetswa kopo ya bona ya ho fumantshwa sefofane se kentseng bokgothokgotho ba ditlhapiso.
- Ramaqiti e ba e mong wa ditho tsa tshireletso tse keneng sefofaneng seo.
- Hodimo moyeng o a se kwetela o se lebisa Sehlekehlekeng sa Deidro.

Phethelo/Qetelo

- Mona sehlekehlekeng o tshwara boChikano mme o ba senonela tsohle ka Bana ba Phiri.
- Chikano le ba bang ba tsebiswa ke Ramaqiti hore hantlentle Biala ke mang.
- Ramaqiti o bontsha boChikano bokgabo le thekenoloji eo ba e sebedisang.
- Ba qala le ho tseba hore Sister Ruth ke kgaitsemi ya hae Ramaqiti.
- Ha a fumana tsebiso ya hore masole a mebuso a mo setse morao, o etsa qeto ya ho baleha ka tjhelete a siya kgaitsemi le bohle hona mona.

Pheletsong, mohlalobuwa a akaretse ka bokgutshwane ketane ya diketsahalo eo a buile ka yona moqoqong wa hae. A bontshe kamoo ho tloha kgothong ho isa phethelong diketsahalo di nyalane kateng.

[35]

KAPA

POTSO YA 6

SEHLEKEHLEKE SA DEIDRO – VT Masima

- 6.1 Ha Katriena/Bosothonia. ✓ (1)
- 6.2 Mobishopo Biala ✓ le Katriena. ✓ (2)
- 6.3 O ne a le teng hona moo ✓ empa a tshwerwe, a tlangwe. ✓ (2)
- 6.4 O ne a batla ho bona/tseba hore ebe Katriena o se a boleletse Chikano ka ditaba tsa Ilizwi Mission Church kapa tsa Sehlekehleke sa Tumelo. ✓✓ (2)
- 6.5 - Ke batho ba bohlale haholo.
- Ke batho ba sebetse.
- Ke batho ba leqoophe/ba a latella. ✓✓
E le nngwe feela. (2)
- 6.6 - Mopresidente wa Botswana Gabriel Gaofetoge, o se a isitswe badimong. ✓✓
- Timbonile Dlamini moemedi wa Afrika Swatinia, le yena o se a oroseditse hona badimong. ✓✓
- O ile a lebisa diteboho ho ba entseng mesebetsi eo ka bokgabane. ✓✓
- O ile a bontsha ho se kgotsofale ha hae ka mahlabaphiyo a batlileng a nyopisa merero eo.
Tse tharo feela. (6)
- 6.7 - O ne a bolela hore o ne a ntse a sa tsebe hore Katriena ke setho sa kereke ya Ilizwe Mission Church eo a neng a le mohlaleng wa yona.
- O ne a sa tsebe hore Katriena o tseba se itseng ka Sehlekehleke sa Tumelo (Tumelo). ✓✓
E le nngwe feela. (2)
- 6.8 Bana ba Phiri ba ile ba mo tsebisa ka mohala hore a phatlallatse molaetsa o reng mopresidente Monnafeela mmoho le tlhapikepe e bitswangThakadi ba diatleng tsa bona. ✓✓ (2)
- 6.9 Ke motho ya bohlale ✓ hobane o ile a tsebisa mmuso wa habo pele a ka phatlalatsa eng kapa eng e amanang le ditaba tseo tsa Bana ba Phiri. ✓✓ (3)
- 6.10 Ke Chikano. ✓✓ (2)
- 6.11 Ke ya ka ntle ✓ hobane ke twantshano e pepeneneng moo ho qwaketsanang batho kapa mekga/dihlopha. ✓✓ (3)
- 6.12 Sister Ruth. ✓ (1)

- 6.13
- Baphetwa ba sebedisa difofane/dihelikopotara. √√
 - Baphetwa ba sebedisa makoloi.√√
 - Ho lwanwa ka dithunya.
 - Ho sebediswa mehala/difonofono.
 - E bile ho na le dibetsa tsa moraorao tse tswetseng pele haholo-se ileng sa sebediswa ke mobishopo Biala ho bolaya moemedi wa Botswana kopanong.
 - Ho dulwa dihoteleng.
 - Mekete e tshwarelwa hona dihoteleng.

Tse pedi feela.

(4)

- 6.14 E, o e phethetse hantle hobane:
- pheletsong ya yona, taba ya Sehlekehleke sa Deidro, seo e neng e le sephiri, e hlaka/totobala hantle. √
 - pheletsong ho a hlaka hore moetapele wa bana ba Phiri ke mang. √
 - ho boetse ho a totobala hore mobishopo Biala, o amana jwang le Bana ba Phiri. √
 - kamano ya Ilizwi Mission Church le Bana ba phiri le yona e a hlaka.
 - kamano ya Sister Ruth le Ramaqiti le yona e a hlaka.
 - toka e a phethahatswa. Masole a futuhela Sehlekehleke sa Deidro ho tshwara Bana ba Phiri (batlodi ba molao).

Tse tharo feela.

(3)

[35]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:

35

KAROLO YA B: TSHWANTSHISO/TERAMA

POTSO YA 7: SEFI – DJ Nkutha

Ho nyallana/dumellana ha diketsahalo le tikoloho eo di etsahallang ho yona.

Selelekela

Selelekeleng mohlalobuwa o lebelletswe ho hlalosa ka bokgutshwane se bolelwang ka tikoloho. A be a hlalose nyallano kapa tumellano eo a tlang ho qoqa ka yona.

Mofuta wa tikoloho terameng ena.

- Ka tikoloho ho bolelwa sebaka seo diketsahalo di etsahallang ho sona terameng.
- Terameng ena re fumana hore diketsahalo di etsahalla tikolohong ya metseng ya mahae. Mona metse e mengatanyana e bile ha e a qaqolohana haholo.
- Batho ba kgona ho tloha motseng o mong ba ye ho o mong ba itsamaela ka maoto.
- Ho ya ka mabitso a metse, dikolo le dinoka, ho a totobala hore tikoloho ena ke ya metseng ya Qwaqwa.

Mmele

Karolong ena ho tla namiswa boholo ba dintlha, tse totobatsang ho nyallana/dumellana ha tikoloho le diketsahalo tsa terama. Dintlha tsohle tsa hae karolong ena, di tlameha ho tshhetswa ka mehlala e hlahang terameng.

Ho nyallana/dumellana ha diketsahalo le tikoloho.

- Mona mahaeng ana ho sa beswa mollo hore ho phehwe. Nkepe o tsohile a besa mollo ...
- Mmankepe le yena o behela Raboditse metsi a ho hlapa mollong.
- Nkepe o ratana le mokganni wa tekesi – Tiisetso o mo tloka ka hore o se a tseba tjelele ya maeto a metseng ena: Thabong, Madimong, Phahameng, Tshirela le Makeneng.
- Mmankepe o qoqela Mmatiiisetso ka tsa lefu la qhooku ya motseng wa Tselakgopo
- Le ditaba tse bohloko tsa motseng wa Phahameng di sa phetwa ke yena Mmankepe.
- Mmankepe o buisana le monnae mme o mo tsebisa hore o qetetse Nkepe hoseng a re o ilo reka koranta Save More (lethathama la mabenkele).
- Puisanong ya Tiisetso le mmae, Tiisetso o re mmae a tlohele ho pota Makeneng empa a ya Thabong (metse e tikolohong yona ena).
- Athe puisanong ya Motaung le Mmatiiisetso, ho qhoma mabitso a dinoka tse fumanwang hona tikolohong ena. Tsona ke Sekoto le Namahadi.
- Raboditse o bontsha Mmankepe dinepe tsa moo Nkepe a emeng le moshanyana wa Thabana Tshowana.
- Tlisa kगतello ya ntatae Nkepe o dumela hore moo senepeng, ba eme mafikeng a noka ya Sekoto.
- Mohla Motaung a fihlang ha Raboditse bosiu, Motaung o ile a tloka Raboditse ka ho re e se be ka baka la boi, Kgotjwane le Sekoto di se di kopane ho yena (a bolela hore e se be o se a ithotetse ke letswalo – Kgotjwane le yona ke noka e teng tikolohong ena).

- Pusanong ya Motaung le Mmatshela, Motaung o ile a mo tsebisa hore yena o kene sekolo Shakhane (e seng e bitswa Tsholo) athe mohatsae yena o kene Phiri (mabitso a dikolo tse fumanwang tikolong ena).
- Ha Motaung a se a wetse lerabeng, Raboditse o bua a le motlotlo o re: "Nku ke ya Tselakgopo mme sekere ke sa Phahameng".
- Mohla Tiisetso le Nkepe ba neng ba fatelana makwatsi ka taba ya difemeng, Tiisetso o ne a re o hlaha Thabana Tshowana pela sekolo sa Sekgothadi.

Phethelo/Qetelo

Pheletsong, mohlalobuwa o tla akaretsa ditaba tsa hae ka dipolelo tse nnetefatsang hore e feela tikoloho e dumellana kapa e hanana (e sa dumellane) le diketsahalo tsa pale ena. Phethelo ena ya hae e tla tsamaellana le seo a buileng ka sona mmeleng wa moqoqo wa hae.

[35]

KAPA

POTSO YA 8: SEFI – DJ Nkutha

- 8.1 Le Tiisetso. ✓ (1)
- 8.2 O ile a re Nkepe o shebane le bashanyana ho feta mosebetsi wa sekolo. ✓ (1)
- 8.3 La nnete✓ hobane Raboditse o ne a na le bopaki ba senepe seo a se fumaneng ka hara dibuka tsa Nkepe. ✓ (2)
- 8.4 A hore o ne a leka ho mmeta. ✓ (1)
- 8.5 - Raboditse o ne a batla hore Motaung a wele mathateng, e le hore a tle a hlolehe ho isa Tiisetso yunivesiting.
- O ne a batla ho swetsa lapa la hae la bojakane. ✓✓
- E le nngwe feela.**
Athe Mmatshela yena, o ne a ipatlela motjhaufa oo a tla o hama tjhelete. ✓✓ (4)
- 8.6 - Ba na le mona/lefufa✓
- Ke baikaketsi (ba iketsang eka ba rata ba ha Motaung). ✓
- Ba kgopo/ba pelo di mpe. ✓ (3)
- 8.7 B/ Ho ya mosebetsing a nwele jwala. ✓ (1)
- 8.8 C/ O ne a tshohile hore Mmatiiisetso o tla tloha a hlaha. ✓ (1)
- 8.9 Ke Raboditse. ✓ O ne a eme ka matla ho nyopisa morero wa Motaung wa ho isa Tiisetso yunivesiting. ✓✓ (3)
- 8.10 - Ke tikoloho ya metseng ya mahaeng. ✓✓
- Ke ya ditoropo hobane ho buuwa ka dikolo, ditamene le difeme e le tulo tse fumanahalang ditoropong.
E le nngwe feela. (2)

- 8.11 Ke ya ka hare ✓ hobane maikutlo (mehopolo) a hae a a thulana. O mong ha a bue le motho. ✓✓ (3)
- 8.12 Motaung o ile a hana ho nka keletso ya Mmatisetso, ha a ne a mo lemosa hore Raboditse o batla ho mo dihela tsietsing. ✓✓ Jwale he, ha a se a wetse mathateng ao a hae a mangata, ha a lokelwe ke ho utlwelwa bohloko, ✓✓ (4)
- 8.13 - O shebile tjhelete ya Motaung feela
- O ne a ipatlela motjhaufa a se na taba le tse ding. ✓✓
E le nngwe feela. (2)
- 8.14 - ... empa ke a kgolwa hore o futsitse mmae ka bohloohothata. ✓✓
- Nna wa ka ke ngwana lekgala, o tsamaya ka lekeke. O etsitse nna ntatae hantle. ✓✓ (4)
- 8.15 Leeme lena le fosahetse/ha le a tshwanela ho amohelwa/ha le a tshwanela ho kgothalletswa ✓ (**e le nngwe feela**) hobane le hlahisa basadi e le batho ba hlooho di thata ha banna bona ba le bohlale. ✓✓ (3)
[35]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 35

KAROLO YA C: PALEKGUTSHWE

POTSO YA 9: MODIA – MK Mofihli le ba bang

Selelekela

Mohlalobuwa o tla lelekela ka ho hlalosa ho se kgotsofale ha monnamoholo Letsema ka tse etsahalang ka kerekeng.

Monnamoholo Letsema o ne a sa kgotsofalla tsamaiso e ka kerekeng. Tsena tsohle o bile le monyetla wa ho ipelaetsa ka tsona ho Mojalefa hoba ke moholo wa kereke. Ebile Monnamoholo o se a tswafa ho ya le kerekeng.

Mmele

Mmeleng re lebelletse hore mohlalobuwa a fane ka dintlha kaofela tseo monnamoholo a sa di utlwisiseng a be a di hlalose.

Ho ya ka monnamoholo Letsema Kereke ya Tjhatjhe e senyehile hobane:

- Ba tlaela ka lebitso la Modimo.
- Ha ba bontshe tlhomphe e lokelang ka kerekeng.
- Ba bina difela tseo e seng tsa Tjhatjhe.
- Ka hoo Kereke e se e hloka seo e leng sa yona mabapi le difela.
- Sena se boetse se etsa hore kereke e se ke ya ba le kgotso.
- Bana ba ikentse bona beng ba kereke.
- Bana ba tsekisa moruti tjhelete ya kereke mme sena se tshwanetse ho lokiswa.
- Ha ho moralo o behilweng, o hlalolang hore Bebele e balwa ke batho ba jwang ka kerekeng.
- E balwa ke batho ba sa tsebeng ho bala bao e reng ha ba bala ba pelete.
- Ho lokisa sena, ho tshwanetse hore ho be le moralo wa ho bala Bebele.
- Baruti ba rata barui.
- Batho ba tshehetswang ka mehla ke barui. Ha o le mofutsana ha o fumane tshehetso ka mehla.
- Baruti ha ba tshwanela ho ya tshedisa malapeng a mafutsana, ba lesisitheho ka hoo batho ba tshwanetse ho fuwa tshehetso e tshwanang.
- Bommadithatsana ba hlola/baka moferefere ka kerekeng.
- Kgalemo e lokela ho ba matla ntlheng ya bommadithatsana.
- Ka boLabone, ha bomme ba le thapelong ho ba pepeneneng hore ha ba utlwisise seo ba se balang.
- Ba hlalosa temana ka maikutlo a bona, ba sa natse hore maikutlo a mongodi ona a reng.
- Bomme ka nako e nngwe ha ba rere ka temana e badilweng.
- Batho ba sa tsebeng Bebele ba se dumellwe ho rera.
- Ebile o re basadi ba batho ba batsho ba a kgokwa ka ho apeswa seaparo. Sena se tshwanetse ho fetolwa.
- Tsamaiso ya kereke le tshebeletso tsa mafu le tsona di lokelwa ho hlophiswa botjha.
- Thapelo e tshwarwang beke ho pota e qetella e sa na moelelo.
- Batho/phutheho ha e a tshwanela ho ballwa se ngotsweng dipaleseng tsa lefu.
- Tsena tsohle di tshwanetse ho hlophiswa botjha.

PHETHELO/QETELO

Ka mora tlhahiso ya tse neng di sa dula monnamoholo hantle, mohlalobuwa o tla hlalisa tharollo ya mathata ao monnamoholo a a hlalisisitseng.

Tsohle tse senyehileng di tshwanetse ho lokiswa, e le ho nnetefatsa hore karolo ya phutheho e bang e ngadile, e tsebe ho kgutla jwaloka ha le yena monnamoholo a ne a se a ngadile.

[35]**KAPA****POTSO YA 10: MODIA – MK Mofihli le ba bang**

- 10.1 Zimbabwe ✓ (1)
- 10.2 Ka meso/hoseng haholo. ✓ (1)
- 10.3 O ne a thoba/A sa batle hore batswadi ba mmone ha a tsamaya. ✓ (1)
- 10.4 Chiperinga ✓ (1)
- 10.5 Melaka e ne e fedile ✓, O ne a nonopetse ✓, Ditlhabela di fedile. ✓
Tse pedi feela (2)
- 10.6 Ke tlala e neng e wetse lapa la habo/motse wa habo. ✓ (1)
- 10.7 **Ha habo Mbedzi:** ke mahaeng✓, batho ba ruile diphoofolo✓, meaho e qadikane
Lefatshe la lebese le mahe a dinotshi ke motse toropo✓, meaho e teteane✓ (4)
- 10.8 Semelo sa Mbedzi
- O ne a na le boikarabelo✓
- A na le qenehelo✓
- A na le mamello✓
- O ne a le sebete
Tse tharo feela. (3)
- 10.9 Ke tsa mehleng ya moraorao tjena✓ hobane mongodi o bua ka thekiso ya dithethefatsi, dithunya, le tjelete ya mokunyata tseo re dulang re utlwela ka tsona. ✓✓ (3)
- 10.10 10.10.1 Kwena ✓ (1)
- 10.10.2 Dipodi✓ (1)
- 10.10.3 Komello✓ (1)
- 10.11 Ke nnete ✓ hobane o phaphame a se a le bookelong. ✓ (2)
- 10.12 Ke kgohlano ya ka hare✓, hobane maikutlo a Mbedzi a ne a lwantshana. ✓✓ (3)

- 10.13 Re le batho ka mehla re tsamaya re kgahlwakgahlwa. √√
Lefu ka mehla le qoleng ya kobo.
Tsietsi e tla dula e latella tshotleho.
E le nngwe feela. (2)
- 10.14 - Di a dumellana, hobane sohle seo Mbedzi a neng a nahana hore o tla se fumana, ha se a ka sa fumanaha. √√
- Ha a ka a fumana mosebetsi jwalo ka ha a ne a lebelletse. √√
- Mehopolo ya hae e ile ya senngwa ke boqhekanyetsi boo a ileng a bo fumana moo.
Tse pedi feela. (4)
- 10.15 **Ke mo utlwela bohloko:**
- O ne a tlo leka tsa bophelo. √√
- O ne a batla ho fetola bophelo ba lapa labo. √√
Ha ke mo utlwele bohloko
- Le ha a bona ho le thata o bile manganga ho tswela pele. √√
- Le ha a kopana le Monaejeria, o ne a bona hore ha a tshepahale. √√ (4)
[35]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 35

KAROLO YA D: DITHOTHOKISO

POTSO YA 11: RAKGADI O KAE? – J Rathebe

- 11.1 ke saretswa ✓
ke hlomohile
ke dikgapha
E le nngwe feela. (1)
- 11.2 Ntokolleng ✓ (1)
- 11.3 Hobane ebang rakgadiae a hloka hetsa, baruti ke bona ba ka tsebang ka ha e le bona ba bolokang bafu mabatleng. ✓✓ (2)
- 11.4 Kodiamalla ✓ (1)
- 11.5 Lebotsi, ✓ sethothokisi se botsa potso e sa hloka karabo/ ho hatella bothata boo sethothokisi se leng ho bona/ho bontsha makalo. ✓✓ (3)
- 11.6 Ho hlollwa/ho tlallwa ke naha a kopa thuso. ✓✓ (2)
- 11.7 Sethothokisi ha se na tshepo. "O ile rakgadi Lejweleputswa" / Molathothokiso wa 16. ✓✓ (2)
- 11.8 Anastrofi. Ho hatella ho saelwa ha sethothokisi. ✓✓½ (2½)
- 11.9 Phetapheto ya sebopeho, ✓ Ho hatella seo sethothokisi se se bolelang. ✓✓ (3)
- [17½]**

KAPA

POTSO YA 12: LEFU – J Mokoena

- 12.1 Ramautla le phakwe. ✓✓ (2)
- 12.2 Phetapheto e tsepameng/ ya sebopeho. ✓ (1)
- 12.3 Dithako ✓ (1)
- 12.4 Kodiamalla ✓½, sethothokisi se saretswa/ke thothokiso ya mahlomola/e bua ka lefu. ✓✓ (2½)
- 12.5 Bobedi Ramautla le phakwe di hlorisa batho/ Di hlokisa batho kgotso. ✓✓
- Ramautla o hlorisa batho.
- Phakwe e hlorisa ditsuonyana. (2)
- 12.6 Maikutlo a thapedi/ se kopa ka mohau. ✓✓ (2)
- 12.7 Ke ho totobatsa hore dillo tsa bana tse bakwang ke tahlehelo, ke tse kgolo tse ke keng tsa lekannngwa. ✓✓ (2)

- 12.8 Pheletso ya motho lefatsheng ke lefu. √√ (2)
- 12.9 Ho katla morethetho/ho fokotsa lebelo. √√ (2)
- 12.10 Karaburetso ya pono/kutlo. (1)

[17½]

KAPA

POTSO YA 13: O EMETSENG – TJ Mahapa

- 13.1 sephoqo, phauphau, semaumau/nkahlama √√
A mabedi feela. (2)
- 13.2 - Tomatso, √ sethothokisi se a phoqa. √√
- Ya boitseko, sethothokisi se a lla, se a itseka.
E le nngwe feela. (3)
- 13.3 Asonense √½/poeletsotumanotshi/poeletsotumammoho. (1½)
- 13.4 Sethothokisi se halefile/se tenehile. √√ (2)
- 13.5 Sejura√. Ho hatella se bolelwang/ho katla morethetho/ho lekanya moelelo. √√ (3)
- 13.6 Sethothokisi se bontsha hore batho bao ha se makwala, ba tseka seo e leng sa bona/ba lata ntwana e le hole. √√ (2)
- 13.7 E, hobane sethothokisi se fetelleditse ditaba ha se re bana ba masea ba ilwana. √√ (2)
- 13.8 Bokwala ha bo kgothaletswe tjabeng sa Rantsho/bokwala ke ntho e mpe. √√ (2)

[17½]

KAPA

POTSO YA 14: PELO E JA SERATI – J Mokoena

- 14.1 Ke se qeaqee/ke se habaye. √ (1)
- 14.2 Basadi/ dikgaitsemi √ (1)
- 14.3 8/ **Mora motho** o kile a re jarela sefapano
9/ A re **fatsheng** lena re etse nnete dikano
6/ ka hopola **tshiu** tsela √
E le nngwe feela. (1)
- 14.4 Tomatso √½ (1½)
- 14.5 Sethothokisi se kgalema diketso tse mpe tse etsuwang. Se kgalema eka se a rorisa. √√ (2)

- 14.6 Phetapheto e tsepameng/epanalepsese. √√ (2)
- 14.7 Sena seo a buang ka sona ke bothata bo teng hohle lefatsheng. √√ (2)
- 14.8 aabbb √√ (2)
- 14.9 Ho nehelana ka sefutho/ho sidilella mohopolo oo ho buuwang ka wona kelellong ya mmadi. √√ (2)
- 14.10 Dira le metswalle. √ Ho hatella taba/ntlha eo ho buuwang ka yona. √√ (3)
[17½]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA D: 35

MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 70